

OPNIEUW

Programma 2025-2026

**Commissie Vorming en Toerusting van de
Protestantse Gemeente Haren – Onnen**

**Protestantse Gemeente
Haren - Onnen**

Adressen en informatie

- Gorechtkerk:** Kerkstraat 14, Haren
Gorechthuis: Hortuslaan 1, Haren (naast Gorechtkerk)
't Schip / Soos: Achter Hortuslaan 1, Haren
Dorpskerk: Rijksstraatweg 188, Haren
Ons Centrum: Kerkstraat 2-B, Haren (naast Clockhuys)

Contactpersoon: Rink Blankevoort,
e-mail: vorming.toerusting@pgharen.nl,
tel. 06-42560250.

Samenstelling: Commissie 'Vorming en Toerusting'

Afb. voorzijde: Jeannette Ensing

Lay-out: Roelof Rabbers

Ter inleiding

‘OPNIEUW’ is ons thema voor de vormings- en toerustingsactiviteiten voor het komende seizoen. Een thema dat aangeeft dat we de koers van vorig jaar voortzetten: we dragen hier weer een breed palet aan onderwerpen en activiteiten aan, met zowel vertrouwde gespreksochtenden en middagbijeenkomsten als een aantal avondlezingen rondom actuele kwesties.

Bovendien staan er weer een paar ‘excursies’ op het programma. Bij al die activiteiten gaat het natuurlijk om verdiepen, maar ook om elkaar te ontmoeten en met elkaar te praten. We vertrouwen erop dat dit kan leiden tot een groei in het geloof in de wereld van vandaag. En zo leren we als gemeenteleden van een nog steeds samengestelde en veelvormige gemeente elkaar ook steeds beter kennen.

Eén en ander wordt verbeeld in de illustratie op de omslag, een ontwerp van Jeannette Ensing waarmee de vernieuwing van onze gemeente wordt vormgegeven. Die illustratie toont het symbool van een duif die de veelzijdige werking van Gods Geest uitbeeldt.

We hopen velen van jullie bij de verschillende activiteiten te mogen verwelkomen!

Aanmelding kan – bij voorkeur - op het bijgevoegde aanmeldformulier, dat in de Dorpskerk of in de Gorechtkerk kan worden ingeleverd in de doos die daarvoor op een tafel staat. Eventueel kan aanmelding ook door een mail te sturen naar vorming.toerusting@pgharen.nl of door een telefoontje naar Rink Blankevoort (p/a: Van Veldekelaan 35, 9752 EK Haren, tel. 06-42560250.)

*De commissie Vorming en Toerusting bestaat uit:
Jolien Berendsen-Prins, Jan Berenst, Aad van den Berg, Rink Blankevoort, Siska Kamphuis, Reinier Kleijer, Michiel Pronk, Maartje Scholtmeijer.*

Augustus 2025

Inhoud

Adressen en informatie	2
Ter inleiding	3
Inhoud.....	4
Lectio Divina	5
Gespreksgroep 20-30 jaar.....	6
Middengroep 45-67 jaar.....	7
Gespreksgroep Connect	8
Hendrik Werkman en de Chassidische vertellingen	9
Bijbelgespreksskring – Openbaring.....	10
Kliederkerk	11
Christelijke meditatie.....	12
Gespreksskring ‘Geloven vandaag’	13
Meditatief schilderen	14
Ouderenkring	15
Armoede en kerk – een ongemakkelijke relatie	16
Samen-in-Gesprek	17
Wat verbindt Luther, Geert Grote en klooster Yesse?.....	18
Water als gemeenschapsgoed en als mensenrecht	19
"Hij zal heersen in Jeruzalem".....	20
Denken over en omgaan met het levenseinde	21
Concilie van Nicea dit jaar 1700 jaar geleden.....	22
Studentenpastoraat in een digitale wereld	23
‘Ik geloof in de Heilige Geest...’	24
“Wij brachten de wildernis tot bloei”	25
Koorgesprekken	26
Kerk en Actie.....	27
Johannes-Passion toegelicht	28
Jongeren en Kerk.....	29
Zingen in Fransum.....	30
Fietspelgrimage kerken Garmerwolde en Thesinge	31
Hemelvaartpelgrimage	32
Bibliodrama	33
Activiteiten van andere plaatselijke kerken.....	34
Activiteiten Jeugdwerk Aan Boord.....	36

Lectio Divina

Lectio Divina is een gebedsmethode die is ontstaan bij de woestijnvaders (rond 300 n.C.) Wanneer we in de Bijbel lezen is ons doel de Heer te ontmoeten en door Hem toe te laten ons leven te veranderen opdat we meer op Hem gelijken door het werk van de Heilige Geest. Het is in wezen niet meer dan een eenvoudige manier om de Heer te ontmoeten door na te denken op basis van wat er in de Schrift staat. Het is *geen* studie-methode.

Lezen, overwegen, bidden, beschouwen / contemplatie. Hoe doe je dat? Lees de tekst(en) een paar keer, gun jezelf de tijd de woorden tot je te nemen. Probeer je de situatie zoals de Bijbel die beschrijft voor te stellen. Wees stil voor God en nodig Hem uit. Daar zijn geen woorden voor nodig. Geniet ervan in Zijn aanwezigheid te mogen zijn en je geliefd te weten.

De groep komt bijeen op de eerste donderdag van de maand. Er wordt een tekst gelezen (meestal de tekst die voor de zondag erna op het oecumenisch leesrooster staat), we overdenken de tekst en delen met elkaar wat ons heeft geraakt en aangesproken of wat ons opgevallen is. We discussiëren, oordelen of kritiseren niet wat een ander daarbij naar voren brengt.

Informatie /

begeleiding: Hilda Blanksma (tel. 050 5350259)

Aly Bakker (tel. 050 5341033)

Data: 4 september, 2 oktober, 6 november,
4 december, 8 januari, 5 februari, 5 maart,
2 april en 7 mei.

Tijd: 13.30 – ong. 15.00 uur

Plaats: fam. Bakker, Waterhuizerweg 64, Haren

Opgave: bij bovengenoemde personen of via het
aanmeldformulier

Gespreksgroep 20-30 jaar

Geloven is in onze tijd niet vanzelfsprekend en zeker niet als twintiger. Dan is het mooi als je elkaar kunt ontmoeten om te delen wat geloven voor jou inhoudt. Bij deze groep is er die mogelijkheid om op een gezellige manier in gesprek te gaan. Vaak wordt er vooraf met elkaar gegeten.

De gespreksgroep is een voortzetting van een eerdere belijdeniskring en gericht op de leeftijdsgroep 20 tot 30 jaar, al komt het niet op een jaar meer of minder.

De eerste avond is op 24 september. Wij zullen dan de ander data plannen. Van harte welkom!

Begeleiding: ds. Michiel Pronk

Datum: woensdag 24 september

Plaats: de Soos

Tijd: 20.00 uur tot ongeveer 21.30 uur.

Opgave: per e-mail – m.pronk@pgharen.nl

Middengroep 45-67 jaar

Voor deze leeftijdsgroep - een jaartje meer of minder deert niet - organiseren wij verschillende activiteiten om de verbondenheid met elkaar te vergroten.

Bijvoorbeeld een filmavond, een seizoenswandeling, het mede organiseren van een thema-kerkdienst of zwerfafval rapen in het dorp.

Reeds geplande activiteiten:

Data: 28 september, 13:30 uur, wandeling, 5 km

12 oktober, 13:00 uur, bezoek museum Vosbergen

Opgave: Carolina Koops koopsmeijer@gmail.com of
Henk ter Maat henk.termaat@home.nl

Voor meer informatie over deze activiteiten zie www.pgharen.nl

Nog niet alle data zijn bekend, houdt u hiervoor de aankondigingen in de gaten in de Kerkbode, 4-Luik, de website en de kerkapp.

U kunt ons ook per mail bereiken via middengroep@pgharen.nl

Gespreksgroep Connect

Een goed gesprek vindt iedereen waardevol, ook het gesprek over geloven. Met deze gespreksgroep die gericht is op de doelgroep van 30 tot 50 jaar (we kijken daarbij niet op een paar jaar) willen wij het goede gesprek over geloven vormgeven.

We starten het nieuwe seizoen op maandagavond 29 september. We bespreken dan onder andere de nieuwe data en onderwerpen voor komend seizoen. Van september tot mei komen we één keer in de maand op maandag- of dinsdagavond bij elkaar in het Gorechthuis.

We hebben een whatsapp-groep om op de hoogte te blijven van de data en onderwerpen. Ook kun je deze data terugvinden in de agenda van de kerkapp en in het kerkblad. Of je er nu elke keer bij bent of maar één keer in het seizoen: je bent altijd welkom!

Wij hopen jullie 29 september te ontmoeten! Tot dan!

Begeleiding: Henk Wolters en Rianne Pronk – van Belle

Plaats: Gorechthuis

Data: maandagavond 29 september (start)

Tijd: 20.00 tot 21.30 uur

Voor informatie en opgave:

Rianne Pronk: rienne.van.belle@12move.nl / 06-19561942

Henk Wolters: Henk.wolters1@icloud.com

Hendrik Werkman en de Chassidische vertellingen

Dit jaar is het tachtig jaar geleden dat Hendrik Nicolaas Werkman om het leven werd gebracht, vlak voor de bevrijding van Groningen. Deze drukker uit Groningen was een vreemde eend in de bijt van de Ploegkunstenaars.

Via zijn vriend ds. August Henkels leerde hij de wonderlijke Chassidische vertellingen kennen die verzameld en opgetekend waren door Martin Buber. Hij verwerkte deze vertellingen op zijn eigen manier tot de bekende 'druksels' die werden uitgegeven in de Blauwe Schuit. Een krant die op een openlijke

manier het georganiseerde verzet in Nederland een hart onder de riem stak.

De allereerste tentoonstelling van deze prenten was nota bene in september 1942 in het gijzelaarskamp St Michielsgestel. Vandaaruit zijn de afbeeldingen uitgewaaierd en wereldberoemd geworden. In deze lezing diepen we aan de hand van de bekende afbeeldingen de verhalen erachter op.

Spreker: ds. Jan Willem Nieboer, Groningen

Datum: woensdag 1 oktober

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Ons Centrum

Opgave: via het aanmeldformulier

Bijbelgesprekskring – Openbaring

Eén van de moeilijkste bijbelboeken is wel het bijbelboek Openbaring. Niet alleen vanwege de geheimtaal – er wordt veelvuldig in symbooltaal en met raadselachtige verwijzingen gesproken – maar vooral vanwege het thema.

De machten roeren zich en maken zich groot. Het lijkt erop dat de geschiedenis in wanorde ten einde gaat. Of wordt er temidden van het woeden van de volken iets anders openbaar? Valt er een ander licht binnen? Zeker in onze onrustige tijd kan Openbaring nog wel eens het troostboek zijn dat het ook was in de tijd dat het geschreven werd.

We willen met elkaar in gesprek over wat we lezen, waarbij de vraag is: waar komt het ten laatste op aan?

Zes bijeenkomsten op donderdagavond in Ons Centrum.

Begeleiding: ds. Wouter Klouwen

Plaats: Ons Centrum

Data: 2 oktober, 6 november en 11 december,
22 januari, 5 maart en 26 maart.

Tijd: 20:00 – 22:00 uur

Opgave: via het aanmeldformulier

Kliederkerk

Kliederkerk is een creatieve, speelse vorm van Kerk-zijn. Kliederkerk is er voor jong en oud, maar richt zich specifiek op ouders (grootouders) met jonge kinderen tot en met de basisschoolleeftijd.

Tijdens Kliederkerk staat een Bijbelverhaal of Bijbels thema centraal. Samen worden deze verhalen of thema's op creatieve wijze ontdekt en verwerkt. Dat is zichtbaar in de momenten van samen ontdekken en het samen vieren. Zo ontstaat er verdieping in de gemeenschap met elkaar en met God.

Een belangrijke andere doelstelling van de Kliederkerk is de onderlinge ontmoeting. Daarom staat gastvrijheid hoog in het vaandel. Kliederkerk zet een sfeer neer waarin mensen zich welkom en veilig voelen, zodat er ruimte ontstaat waarin ze kunnen groeien.

Daarom bestaat een Kliederkerk uit drie onderdelen: het samen ontdekken via creatieve en sportieve activiteiten, het samen vieren – een korte viering voor alle deelnemers – en we sluiten af met het samen eten.

Het hele programma duurt ongeveer twee uur. Vooraf is er een vrije inloop met welkom/drinken en instructie.

De activiteiten die we doen, zijn met name gericht op kinderen in de basisschoolleeftijd, maar iedereen is welkom!

Jullie als gezin zijn van harte welkom, maar ook opa's, oma's en andere belangstellenden.

De eventueel aanwezige tieners kunnen meehelpen bij de activiteiten.

Data: zondag 5 oktober (eerste datum)
Tijd: 16:00-18:00 uur (inloop vanaf 15:45 uur)
Plaats: Gorechtkerk en Gorechthuis
Info en opgave: kliederkerk@pgharen.nl

(Voor info over thema, data etc. zie 4-Luik en de website)

Christelijke meditatie

Meditatie helpt ons de aandacht te verleggen en de stilte en aanwezigheid van God te zoeken. Stilte is de remedie tegen al het 'mentaal lawaai' en helpt ons om helderheid te krijgen, te begrijpen en lief te hebben.

Tijdens de maandelijkse meditatie avonden gebruiken we lichaams- en ademhalingsoefeningen om op een ontspannen manier aandachtig aanwezig te zijn. Vervolgens mediteren we in stilte op een lied of een inspirerende tekst. Samen mediteren doet ons verbonden voelen met elkaar en God - de bron van ons bestaan.

Wees welkom om te ontdekken of christelijke meditatie een weg is die bij je past.

Begeleiding: Idelette Kruidhof, Anneke Visser- van der Kooi en Alja Egberts

Data: woensdagavonden 8 oktober, 12 november, 10 december, 14 januari, 11 februari, 15 april en de afsluitende avond 20 mei (poëzie wandeling)

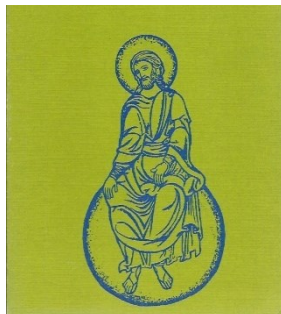
Tijd: 20.00 tot 21.00 uur.
Inloop met koffie en thee vanaf 19.45 uur

Plaats: Ons Centrum

Informatie en opgave: Neem contact op met Idelette of stuur een mail naar meditatiegroep@pgharen.nl en vermeld hierin je 06 nummer. Idelette voegt je toe aan de meditatie-WhatsApp groep.

Gesprekskring 'Geloven vandaag'

'Alles stroomt', dat wisten de oude Grieken al. Niets blijft gelijk. Ook op het gebied van geloven vindt er vaak verandering plaats. Door wat je meemaakt en leest, kun je met de jaren over dingen anders gaan denken, bijvoorbeeld over God en over hoe te leven. Bij deze kring willen wij spreken over wat wij gevonden hebben of waar wij naar zoeken.

Als leidraad voor de ochtenden heb ik dit seizoen gekozen voor de zeven deugden: geloof, hoop, liefde, verstandigheid, matigheid, dapperheid en rechtvaardigheid. Aan de hand van een Bijbeltekst, gedicht of lied zullen wij over het thema met elkaar in gesprek gaan.

De ochtenden vinden plaats van oktober t/m april op de tweede dinsdag van de maand, beginnend op 14 oktober. Het thema is dan 'dapperheid'.

Van harte welkom!

Begeleiding: ds. Michiel Pronk

Datum: dinsdag 14 oktober (start)

Plaats: Gorechthuis

Tijd: 10.00 uur tot ongeveer 11.15 uur.

Opgave: Via het formulier OF rechtstreeks per e-mail – m.pronk@pgharen.nl

Meditatief schilderen

Ook in seizoen 2025/2026 zijn er weer bijeenkomsten waarin meditatie en creativiteit (schilderen) worden gecombineerd. We gaan daarbij uit van verschillende aansprekende teksten (bijv. gedichten) die beelden en gevoelens oproepen. We lezen zo'n tekst of gedicht een paar keer in alle rust, spreken er even over door en laten de woorden bezinken. Om

vervolgens aan het werk te gaan om datgene wat we in onze persoonlijke gedachten 'zien' kleurrijk in een eigen schilderwerk zichtbaar te maken. Dat doen we grotendeels in stilte.

Rianne Pronk zoekt de gedichten uit en Albert Voogd zorgt voor de benodigde materialen. Van de deelnemers wordt daarvoor €5,00 p.p. gevraagd, wat op de eerste bijeenkomst kan worden meegenomen. Zo nodig wordt in de loop van het seizoen nog eens €5,00 p.p. gevraagd.

Doet u mee? Opgave graag bij Albert Voogd. Ook als u gewoon één keer mee wil doen om te kijken hoe het is. Er is plaats voor 12 personen.

We beginnen op dinsdag 14 oktober van 10.00-11.30u en vervolgens één keer per maand op dinsdagmorgen. Hiervoor maken we de eerste keer afspraken.

Data: dinsdag 14 oktober (start)

Tijd: 10.00 – 11.30 uur

Plaats: Ons Centrum

Begeleiding: Albert Voogd en Rianne Pronk – van Belle

Opgave: bij Albert Voogd: a.h.voogd@live.nl of tel. 06-42438354 of via het aanmeldformulier.

Ouderenkring

In dit seizoen opnieuw een aantal bijeenkomsten van de Ouderenkring. De plaatselijke predikanten, aangevuld met een drietal theologen / predikanten uit eigen kring leiden ons door een aantal 'vertellingen' (gelijkenissen) waarin op bijzondere manier de

kostbaarheid van de Bijbelse boodschap wordt verwoord. Dat gebeurt in een ontspannen, luisterende en meepratende sfeer. En hopelijk ontdekken we in deze serie weer verrassende visies op de onverslijtbare woorden van Oude en Nieuwe Testament.

We beginnen dit jaar niet om 14:00 uur maar een half uur later om 14:30. Om 14.15 staat de thee en koffie al klaar.

Informatie: ds. Michiel Pronk

Data, de donderdagen:

- 16 oktober: ds. Reinier Kleijer (Matt: 25: 14 – 30)
- 13 november: dr. Henk van den Bosch
(Richteren 9 vers 8 – 15)
- 15 januari: ds. Wouter Klouwen (Matt: 18: 21 – 35)
- 19 februari: ds. Rianne Pronk-van Belle
(Mark. 4: 26-32)
- 19 maart: ds. Michiel Pronk (Lukas 18: 1 – 8)
- 16 april (**12.00 uur**) afsluitende lunch

Tijd: 14.30 – 16.00 uur

Plaats: Ons Centrum

Opgave: via het aanmeldformulier

*NB de aanvangstijd is een half uur later, om **14.30 uur**!*

Armoede en kerk – een ongemakkelijke relatie

Op 17 oktober is het Wereldarmoededag, een dag die vanuit de Verenigde Naties als zodanig is ingesteld.

Ook voor de kerk is dat een jaarlijks moment van bezinning: hoe gaan wij om met de ongelijkheid in de wereld en in ons eigen land, die de laatste decennia weer steeds groter wordt? Welke rol heeft de kerk daarin? En wat kunnen we doen? Worden we steeds kleiner en naar binnen gericht en wachten we tot het licht uitgaat? Of nemen we nog actief onze rol op ons om een kerk te zijn naar buiten toe, die blijft zoeken naar mogelijkheden om armoede en ongelijkheid te bestrijden? En wat kunnen we dan? Dit soort prangende kwesties zullen deze avond worden besproken.

De inleiding wordt verzorgd door Inge Huisman. Zij is sinds 2024 Diaconaal Consulente van de PKN in de classis Groningen-Drenthe.

- Inleiding:** Inge Huisman
- Datum:** donderdag 16 oktober
- Plaats:** Ons Centrum
- Tijd:** 20.00 uur
- Opgave:** via het aanmeldformulier

Samen-in-Gesprek

Enkele keren per jaar organiseren wij vanuit de gesprekskring 20-30 jaar een open avond waarbij iedereen welkom is. Het afgelopen seizoen hebben wij een aantal mooie bijeenkomsten gehad. Het is inspirerend om als verschillende generaties met elkaar in gesprek te gaan.

Voor komend seizoen hebben wij drie avonden gepland: 28 oktober, 28 januari en 21 april. Deze bijeenkomsten zijn in het Gorechthuis. Van harte welkom om dan met ons mee te doen!

U kunt aansluiten bij het gezamenlijk eten om 18.45 uur of bij de start van de avond om 20.00 uur.

Datum: 28 oktober, 28 januari en 21 april.

Plaats: Gorechthuis

Tijd: 20.00 uur tot ongeveer 21.30 uur.

Opgave: per e-mail – gespreksgroep@aanboordjeugdwerk.nl

Wat verbindt Luther, Geert Grote en klooster Yesse?

Op 30 oktober geeft ds. Nelleke Boonstra een lezing in het kader van Hervormingsdag (31 oktober).

Zij heeft studie gemaakt van de levensloop van Maarten Luther en van de voorloper van de Reformatie: Geert Grote. Zij vergelijkt hen en kijkt in deze lezing naar de invloed die beiden hadden op het Groninger land.

De Aduarder Kring, het klooster Yesse te Essen en de hervorming van de Groninger bevolking komen aan bod. Via onder meer de zusters van 'het Gemeene leven' uit Deventer, het klooster Sibculo, de beroemde Wessel Gansfort en Rudolf Agricola, zijn duidelijk verbindingslijnen met Geert Grote en Maarten Luther te trekken.

Spreker: ds. Nelleke Boonstra

Datum: donderdag 30 oktober

Tijd: 20:00 – 22:00 uur

Plaats: Ons Centrum

Opgave: via het aanmeldformulier

Water als gemeenschapsgoed en als mensenrecht

“Hoe leven we rechtvaardig met, bij en van water?

Globaal en lokaal, dichtbij en ver weg?”

In 2010 hebben alle landen in de algemene vergadering van de Verenigde Naties afgesproken dat water en sanitaire voorzieningen een mensenrecht zijn. Dat betekent dat iedereen op aarde toegang moet hebben tot schoon en betrouwbaar water.

Schoon water hebben we niet alleen nodig om te drinken en te wassen, maar ook in de landbouw, de industrie en voor koeling in energiecentrales en datacenters. Het doel van schoon en voldoende water voor iedereen staat onder steeds grotere druk door toenemende vervuiling en gebruik door industrie en landbouw, en daarnaast door klimaatverandering die leidt tot meer droogte en meer extreme neerslag.

Water is de basis van al het leven op aarde. Het is voor alle levende wezens even belangrijk en moet dus door iedereen en voor iedereen beschermd worden als gemeenschapsgoed, ook voor toekomstige generaties. Om een rechtvaardig beheer en rechtvaardige watervoorziening te bereiken is de erkenning van water als gemeenschapsgoed en mensenrecht zeer belangrijk. Hoe ziet dit er in de praktijk uit en hoe wordt dit vormgegeven?

Welke rol kan de kerk en onze gemeenschap hierin vervullen? Daarover gaan we deze avond in gesprek.

Inleiding: Jerry van den Berg
Datum: 4 november 2025
Plaats: Ons Centrum
Tijd: 20.00 – 21.30 uur
Opgave: via het aanmeldformulier

"Hij zal heersen in Jeruzalem"

– Chiliasme en geopolitiek

Waarom sprak president George W. Bush over "Gog en Magog" toen hem werd gevraagd naar zijn motief om Irak binnen te vallen? Wat geloven miljoenen christenen over de eindtijd – en hoe beïnvloedt dat vandaag de wereldpolitiek?

Volgens het chiliasme – het geloof dat Christus op aarde een duizendjarig vrederijk zal stichten – verwachten groepen christenen dat Jezus spoedig zal terugkeren, zodra voorwaarden zijn vervuld

die zij – op basis van hun interpretatie van bijbelse profetieën – als noodzakelijk beschouwen: Gaza en de Westelijke Jordaanoever moeten in Joodse handen komen, en sommigen zien ook het verslaan van Iran als een voorwaarde. Via politieke lobby proberen zij invloed uit te oefenen op het buitenlandbeleid van met name de Verenigde Staten, in de overtuiging dat zij zo de wederkomst van Christus dichterbij kunnen brengen.

Ook in de islam – vooral onder sjiïeten – leven messiaanse verwachtingen rond de komst van de Mahdi, een rechtvaardige leider die aan het einde der tijden zal verschijnen. Eindtijdgeloof is wereldwijd van betekenis, ook in politieke spanningen.

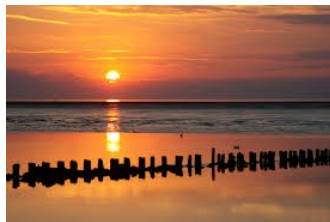
Jenny Merkus (1839-1897)

David Hulleman vertelt hoe het geloof van zijn vader én van een 19e-eeuws familielid, Jenny Merkus – die vocht tegen de Turken en in Jeruzalem een paleis voor Jezus liet bouwen – hem op het spoor zette van een theologisch wereldbeeld dat verrassend actueel en relevant is.

Inleider: David Hulleman
Datum: donderdag 20 november 2025
Plaats: Ons Centrum
Tijd: 20.00 – 21.45 uur
Opgave: via het aanmeldformulier

Denken over en omgaan met het levenseinde

We weten allen dat het leven eindig is, maar hebben de neiging om er zo weinig mogelijk over te denken, en nog minder om erover te praten. Daarmee doen we onszelf en onze naasten tekort.

De moeilijkheid is natuurlijk dat niemand echt weet hoe het eigen levenseinde zal verlopen. Onze kennis berust op wat we - als buitenstaander - hebben waargenomen bij anderen. En is gekleurd door onze eigen hoop en verwachting, angsten en eventueel uitzicht. Ook de Bijbel levert geen eenduidige handleiding, mogelijk wel betekenisvolle inzichten.

Ieder van ons zal een eigen pad moeten gaan, maar juist daarin kunnen we elkaar tot steun zijn.

Deze middag is bedoeld als stimulans om vragen rond het levenseinde - zowel praktische als levensbeschouwelijke - te bespreken. Na afloop gaat u niet met alle antwoorden op zak naar huis, maar hopelijk wel bemoedigd door wat we samen in alle openheid hebben besproken.

Onze gast was geestelijk verzorger in het UMCG, waaronder ook het Beatrix Kinderziekenhuis.

Spreker: ds. Jaap Koopmans

Datum: dinsdag 25 november

Tijd: 14:30 – 16:00

Plaats: Ons Centrum

Opgave: via het aanmeldformulier

Concilie van Nicea dit jaar 1700 jaar geleden

“Als Christenen zijn we allemaal verbonden in het ene geloof”. Dit was het motto van een oecumenische dienst op 14 juni j.l. in de Sint-Janskerk in Gouda. Daar werd gevierd dat nu 1700 jaar geleden, in Nicea, in het huidige Turkije, op uitnodiging van keizer Constantijn de Grote bisschoppen – waaronder de “Harense” Nicolaas van Myra - en theologen in een grote kerkvergadering, d.w.z. een concilie, bijeenkwamen. Kort daarvoor was de christelijke kerk van een amper getolereerde en bij tijd wijle vervolgde gemeenschap officieel door de Staat erkend. In de kerk bestonden er in die tijd een aantal visies op de persoon van Jezus Christus. De vraag was hoe daarover tot overeenstemming te komen en de eenheid binnen de Kerk te bewaren. Eén van de resultaten was de geloofsbelijdenis van Nicea, een geloofsdocument dat de “traditionele” kerken in Oost en West gemeenschappelijk hebben. In de lezing zal worden ingegaan op de achtergrond, de context en de inhoud van deze geloofsbelijdenis.

Spreker: Pastoor Wietse van der Velde van de Oud-Katholieke Kerk van Noord-Nederland

Datum: donderdag 27 november

Tijd: 20:00 – 22:00 uur

Plaats: Ons Centrum

Opgave: via het aanmeldformulier

Studentenpastoraat in een digitale wereld

Studenten van nu zijn opgegroeid met hun telefoon in de hand. Dat betekent aan de ene kant dat ze heel vaardig zijn met sociale media. Ze zijn van veel dingen op de hoogte en communiceren dagelijks met elkaar via de telefoon. Dat is allemaal heel handig, maar heeft ook consequenties.

In het studentenpastoraat gaat het er regelmatig over: hoe overleef je in een digitale wereld? Wat doet het met je zelfbeeld en de manier waarop je in het leven staat.

Studentenpastor Jasja Nottelman vertelt er over en laat zien op welke manier het Studentenpastoraat in Groningen (het GSp) hiermee omgaat.

Spreeker: ds. Jasja Nottelman,
studentenpastor in Groningen

Datum: woensdag 3 december

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Ons Centrum

Opgave: via het aanmeldformulier

‘Ik geloof in de Heilige Geest...’

In de Apostolische geloofsbelijdenis staan deze woorden. Wat zeggen wij als wij dit uitspreken of zingen?

Op een drietal avonden staan wij stil bij die vraag. Wij zullen voor antwoorden te rade gaan bij wat Bijbelverhalen over de Geest vertellen, hoe theologen de eeuwen door over Hem dachten en bij lieddichters en kunstenaars.

De insteek van de bijeenkomsten is deels informatief, maar het draait vooral om het gesprek met elkaar. Hoe beleven wij de Heilige Geest?

Inleiding: ds. Michiel Pronk

Datum: 15 januari, 5 februari en 19 februari.

Plaats: Ons Centrum

Tijd: 20.00 – 21.30 uur

Opgave: Via het formulier OF rechtstreeks per e-mail – m.pronk@pgbaren.nl

“Wij brachten de wildernis tot bloei”

Ze kapten de oerbossen van Michigan en ploegden de prairies om van Iowa. Te midden van miljoenen immigranten staken in de negentiende eeuw groepen orthodoxe Nederlanders de oceaan over. Van de Amerikaanse oostkust trokken zij verder landinwaarts om - zoals zij dat noemden - ‘de wildernis tot bloei te brengen’. Dat zagen ze als een religieuze opdracht, en niet alleen als een nieuw boerenbestaan.

We volgen deze immigranten op hun tocht naar de Nieuwe Wereld. Hun geloof en vooruitgangs-denken beïnvloedde de omgang met woudreus en bizon sterk. Hun opvattingen over de VS als natie en over de wildernis werden in de Amerikaanse samenleving breed gedeeld, hebben Europese wortels en werken door tot op vandaag. Ze kunnen, verrassend genoeg, ook een nieuw licht werpen op de huidige discussie over landschap, natuur en de wolf in Nederland.

Jan J. Boersema studeerde biologie en promoveerde in de theologie aan de Rijksuniversiteit Groningen en is sinds 2013 hoogleraar Milieuwetenschappen aan de Universiteit Leiden.

Antonia Boersema-Bremmer studeerde Nederlands aan de Rijksuniversiteit Utrecht en behaalde een Mastertitel in de Cultuurwetenschappen aan de Open Universiteit.

Inleiders: Jan Boersema en Antonia Boersema-Bremmer
Datum: 29 januari
Tijd: 20:00 uur
Plaats: Gorechthuis
Opgave: via het aanmeldformulier

Koorgesprekken

over geloof, godsdienst en kerk in de wereld van vandaag

We hebben voor het komende seizoen weer twee koorgesprekken voorzien en wel op de zondagen

- 1 februari en
- 1 maart.

Een derde gesprek, zoals meestal gebruikelijk is, kunnen we om organisatorische reden dit seizoen niet realiseren.

We hebben twee interessante gasten op het oog, maar de afspraken zijn nog niet definitief. We zullen later in de kerkelijke pers en in de kerk-app onze gasten aan u voorstellen.

De koorgesprekken hebben als ondertitel 'over geloof, godsdienst en kerk in de wereld van vandaag'. Dit betekent dat we in een gesprek op zoek gaan naar de zin en de betekenis van het handelen van onze gast. En speelt het geloof of de kerk daarin nog een rol?

U kunt het koorgesprek bijwonen - dat vinden we erg fijn - maar ook volgen via de livestream van de Dorpskerk.

Wederom zijn Janita Rutgers-Stoker en Henk Boomker beurtelings de interviewers.

Leiding: Henk Boomker / Janita Rutgers-Stoker

Datum: 1 februari en 1 maart

Plaats: Dorpskerk Haren

Tijd: 16:30 – 17:30 uur

Opgave: vrije toegang

Kerk en Actie

Onze wereld is volop in beweging: klimaatsverandering, strijd op vele plaatsen op aarde en in Groningen hebben wij de nasleep van schade door de mijnbouw.

Hoe verhouden wij ons als gelovige daartoe? Kunnen wij het houden bij een gebed voor de wereld of wordt er van ons een actievere houding gevraagd?

Greta Huis, tot 1 januari 2026 voorganger van het Witte Kerkje en lid van het Platform Kerk en aardbeving, neemt ons mee in hoe zij denkt over de verhouding 'kerk-en-actie'. Daarbij alvast een tipje van de sluier opgelicht: ze is voorstander om de daad bij het woord te voegen.

Inleiding: Greta Huis

Datum: donderdag 12 februari

Plaats: Gorechthuis

Tijd: 20.00 – 21.30 uur

Opgave: via het aanmeldformulier

Johannes-Passion toegelicht

Op zondag 22 maart 2026 zal de Johannes-Passion o.l.v. Luuk Tuinder worden uitgevoerd in de Gorechtkerk. Het muziekstuk is in 1724 door Johann Sebastian Bach geschreven met als onderwerp het lijden en sterven van Jezus volgens het Evangelie volgens Johannes.

Luuk Tuinder zal voor ons de Johannes Passion op dinsdagavond 10 maart toelichten. Het zal daarbij gaan over de opbouw en structuur van het werk: hoe de tekst van het evangelie door Bach muzikaal is verwerkt. Een en ander zal worden toegelicht aan de hand van muziekfragmenten.

- Inleiding:** Luuk Tuinder
- Datum:** dinsdag 10 maart
- Plaats:** Gorechthuis
- Tijd:** 20.00 – 21.30 uur
- Opgave:** via het aanmeldformulier

Jongeren en Kerk

Lang leek de ontkerkelijking steeds meer toe te nemen, maar het tij lijkt te keren. Steeds meer jongeren weten hun weg te vinden naar de kerk en noemen zich christelijk.

Alleen dat is nog niet helemaal zichtbaar in de PKN-kerken. Juist de wat meer conservatieve kerken lijkt jongeren te trekken.

Hoe krijg je jongeren in de kerk? Wat is er voor jongeren belangrijk aan de kerk?

Theologe Dineke Bosgraaf is gespecialiseerd in jongeren en kerk en zal daar op 19 maart meer over vertellen. Ze heeft gestudeerd aan de Rijksuniversiteit Groningen en haar bachelor scriptie geschreven over jongeren en de kerk. Daarnaast is ze actief in de kerk in Kollum.

Spreker: Dineke Bosgraaf

Datum: donderdag 19 maart

Tijd: 20:00

Plaats: Gorechthuis

Opgave: via het aanmeldformulier

Zingen in Fransum

Voor iedereen die van zingen houdt, is 28 maart 2026 alvast een datum om te noteren. Op die dag willen we weer met elkaar gaan zingen in het prachtige kerkje van Fransum onder de bezielende leiding van Harold van Hees.

Het is een gezellige dag waarin met elkaar meerstemmig zingen en elkaar ontmoeten centraal staat.

Het programma begint om 10 uur en eindigt om 15.00 uur. Waarschijnlijk zullen we een aantal van de ingestudeerde liederen ook zingen in een Palmpasen-kerkdienst op 29 maart.

Je hoeft echt geen Luciano Pavarotti of Christina Deutekom te zijn om mee te doen. Als je van zingen houdt, ben je van harte welkom!

Informatie: Dolf en Anita Wildeboer

Datum: Zaterdag 28 maart

Tijd: 10:00 – 15:00 uur

Locatie: Kerkje van Fransum
Fransumerweg 4, Den Ham

Opgave: via het aanmeldformulier

Fietspelgrimage kerken Garmerwolde en Thesinge

De kerken van Noord Nederland zijn juwelen in het landschap. Elke kerk heeft zijn /haar eigen veelbewogen geschiedenis. Zo ook de kerken in 2 plaatsen ten oosten van de stad Groningen, namelijk in Thesinge en Garmerwolde.

Wat er anno 2025/26 nog rest (en op zichzelf is dát al indrukwekkend) zijn in beide dorpen de restanten van wat ooit onvoorstelbaar grote complexen waren.

Op een zaterdag in het voorjaar bezoeken we deze twee kerken, te beginnen in Thesinge (ong. 15 km fietsroute vanuit Haren). We rijden vervolgens naar Garmerwolde (waar op het terrein van de kerk een “restaurantje” is) en bezoeken dan de imposante kerk met een vrij recent gerestaureerd ‘van Oekelen’-orgel.

Informatie: Reinier Kleijer

Datum: Zaterdag 9 mei

Tijd: 9:25 uur, vertrek bij het Gorechthuis
11:00 uur, start in de kerk van Thesinge

Locaties: Kloosterkerk Thesinge, Kapelstraat 2
Kerk Garmerwolde, Dorpsstraat 69

De kerk in Thesinge is per auto het best te bereiken via Garmerwolde, een afslag van de weg Groningen - Appingedam.

Opgave: via het aanmeldformulier

Hemelvaartpelgrimage

Dauwtrappen met Hemelvaart is een samenwerkingsproject tussen de Protestantse Gemeente Haren - Onnen en de Protestantse Gemeente Noordlaren - Glimmen. Het is een jaarlijks terugkerende activiteit.

In 2026 valt Hemelvaart op 14 mei. Als we om 6:00 uur starten bij de Dorpskerk in Haren, is de zon net op. Het is heel bijzonder om vroeg met elkaar door het dorp en het landschap te wandelen, op weg naar de dienst om 10:00 uur in de Bartholomeuskerk te Noordlaren.

In april 2026 volgt informatie over de route, het ontbijt en de aanmelding in 4-luik en op de website.

Informatie: Roelof Rabbers, bereikbaar via hemelvaart@pgharen.nl

Datum: donderdag 14 mei

Tijd: 6:00 uur, ochtendgebed Dorpskerk Haren
10:00 uur, Bartholomeuskerk Noordlaren

Bibliodrama

Een avond om de Bijbel en jezelf spelend te verstaan

Er zijn vele manieren en methodes om de Bijbel te benaderen en er wezenlijke boodschappen uit te halen. Dat kan lezend, luisterend, studerend, zingend, mediterend en ook spelend!

Bibliodrama is een benadering waarbij deelnemers in de huid kruipen van Bijbelse personages en vanuit die zelfgekozen rol het verhaal gaan beleven. Daarbij speelt de interactie tussen de “spelers” een belangrijke rol.

Hoe verrassend en verrijkend deze vorm van omgaan met de Bijbelse boodschap kan zijn, hebben we in de afgelopen seizoenen ervaren toen o.a. de gelijkenis van de “verloren zoon” en de gelijkenis van “de werkers in de wijngaard” centraal stonden. Door deze vorm van benadering kwamen er ineens “onontdekte perspectieven”. Daarom bieden wij deze spelvorm dit seizoen opnieuw aan.

Bibliodrama is geschikt voor iedereen. Voorkennis is niet nodig en toneelervaring al helemaal niet, alleen de verbeeldingskracht van de deelnemers en de begeleiding door een ervaren deskundige! Gelukkig hebben we ons dit komend seizoen daarvan ook weer kunnen verzekeren. Alle gemeenteleden die mee speelden waren na afloop heel enthousiast!

Datum: maandag 18 mei

Tijd: 19.30 – 22.00 uur

Plaats: Ons Centrum

Leiding: prof. dr. Annette Merz (hoogleraar Nieuwe Testament aan de Protestantse Theologische Universiteit in Groningen en gecertificeerd begeleider bibliodrama)

Opgave: via het aanmeldformulier

NB vervroegde aanvangstijd, om 19.30 uur!

Activiteiten van andere plaatselijke kerken

Het Seniorenconvent van de H. Nicolaaskerk te Haren

organiseert 3 lezingen:

Maandag 6 oktober: Prof. Dr. Jan Kuks, emeritus hoogleraar Neurologie aan de Rijksuniversiteit Groningen / UMCG, zal een lezing houden, getiteld "De wonderen zijn de wereld nog niet uit"; over geneeskunde in het Nieuwe Testament.

Maandag 12 januari: Prof. Dr. Jozef Wissink, emeritus hoogleraar Praktische Theologie aan de Universiteit van Tilburg, zal een lezing houden over actuele ontwikkelingen in de RK Kerk.

Maandag ... april: Nadere informatie volgt nog.

Locatie: Parochiecentrum, Irenelaan 2

Aanvang: 15.00 uur

Opgave: bij Mieke Roos, Email: roosvdrink@hetnet.nl

VVP-Haren en Doopsgezinde gemeente Haren

Tent of Nations, zondag 9 november, 15:00 uur, Witte Kerkje

We maken uitgebreid kennis met Tent of Nations in Bethlehem, een educatieve boerderij van de Palestijns christelijke familie Nassar en laten door hen ons inspireren. Zij weigeren slachtoffer te zijn en zetten zich – ondanks de extreem moeilijke omstandigheden en de voortdurende dreiging van land-ontteigening - op een creatieve wijze in onder het motto 'Wij weigeren vijanden te zijn'. Meer informatie is te vinden op www.tentofnations.nl.

Ds. André van den Bor (predikant in Loppersum) komt ons daarover vertellen. Hij was deze zomer bij Tent of Nations en kan dus over eigen ervaringen spreken.

Heb het leven lief, zondag 22 maart 15:00 uur, Witte Kerkje
Een stimulerend verhaal voor deze tijd.

Wij leven in een tijd van veel verandering en verwarring, in de schaduw van oorlog en een dreigende ecologische catastrofe. Traditionele religieuze en politieke verhalen lijken hier geen goed antwoord meer op te bieden. Steeds vaker hoor je daarom zeggen dat wij behoefte hebben aan een nieuw verhaal. Dat klinkt als een flinke uitdaging. Maar ligt het verhaal juist volkomen voor de hand en bestaat de uitdaging erin om het serieus te nemen consequent te doordenken.

In de lezing geeft schrijver en filosoof Jan Warndorff er concreet en praktisch invulling aan.

Jan Warndorff heeft op meerder plekken in de wereld gewoond en schreef twee boeken over liefdevol leven en denken.

De Bijbel gezongen, 7 juni, 15:00 uur, Doopsgezinde kerk,
door Kees Posthumus en Juul Beerda.

In de loop van de jaren schreef Kees Posthumus vele liedjes. Deze komen nu samen in een vrolijk en ontroerend kleinkunstprogramma dat de Bijbel doorloopt van Genesis tot en met Openbaringen. Begeleid op accordeon en piano door Juul Beerda zingt Kees Posthumus poëtische, gospels en cabaretseke liedjes. Ook deze liedjes vertellen de verhalen van God en mensen. Een energieke, vrolijke en interactieve voorstelling.

Locaties: Doopsgezinde Kerk, Nieuwe Stationsweg 1

Witte Kerkje, hoek Jachtlaan – Oude Hoflaan

Toegang gratis, collecte bij de uitgang.

Activiteiten Jeugdwerk Aan Boord

Protestantse Gemeente Haren - Onnen

Op verschillende manieren en voor uiteenlopende leeftijdsgroepen zijn er activiteiten waarmee we samen met jongeren bezig willen zijn met zaken van geloof en kerk. Zo proberen we een platform, een 'thuis' te zijn voor hun vragen en ervaringen op dit gebied. Zo zijn er:

- **Oppasdienst** voor kinderen van 0-4 jaar.
- **Kindernevendiensten** voor kinderen van de basisschool. Ze worden spelenderwijs vertrouwd gemaakt met de Bijbelverhalen.
- **Club** voor kinderen van groep 6, 7 en 8 van de basisschool. Om de 2 weken een avond waarin aandacht is voor serieuze zaken en voor leuke en ontspannende bezigheden.
- **Tiernernevendienst**. Gorechtkerk en Dorpskerk bieden eens per 6 weken verdieping voor tieners aan. In de Gorechtkerk gaan tieners tijdens kerkdiensten naar nevendienst en krijgen een opdracht met een thema rond geloof of kerk. Daarna een hapje en een drankje aan bar en een gezelschapsspel dat bij het thema past. In de Dorpskerk komen de tieners na de kerkdienst bijeen. Ze zoeken met elkaar de verdieping rond de organisatie van de kerk, Bijbelse thema's en de verbinding met het dagelijkse leven. Dit gebeurt met spel, muziek en gesprek.
- **Teenspirit**. Een ontmoetingsplek in de soos voor tieners vanaf de brugklas met leuke spellen en activiteiten.
- **Soos**. Aansluitend aan Teenspirit, is iedereen welkom in de soos om een drankje te drinken en gezellig te kletsen.

Volg het jeugdwerk

aanboordjeugdwerk.nl

facebook.com/aanboord

[aanboord_jeugdwerk_haren](https://www.instagram.com/aanboord_jeugdwerk_haren)